

Фактурни и структурни аспекти на клавирния цикъл „Три прелюдии оп. 18“ от Джан Шуай

Джао Чаоян

*Докторант към Клавирна катедра – Инструментален факултет,
Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“*

Китайският композитор Джан Шуай е роден през 1979 г. в провинция Ляонин, Китай. Неговото име е утвърдено в китайския музикален живот. Завършва Централната музикална консерватория в Пекин със специалност композиция, където понастоящем е доцент по композиция.

Пиесите от цикъла „Прелюдии оп. 18“ са избрани за задължителни в китайския национален конкурс за пиано “Golden Bell Awards”.

Творчеството на композитора е включено и в теоретичната литература в книгата „Класика на китайските солови произведения за пиано“. „Три прелюдии оп. 18“ също е и едно от най-изпълняваните произведения в съвременната китайска музика.

Цикълът е създаден през 1998 г. Първото изпълнение е представено в Китай през 2000 г. В творбата композиторът съчетава китайската култура, националния дух и очарованието на източния свят с влиянието на тенденции и музикални течения от европейската музика. В някои епизоди музикалният език е близък до експресионизма на западноевропейската музика. За нотната фактура са типични акорди, многопластовост и изобилие на хроматични мелодични линии, с възходящи и низходящи квартови фигурации.

Стилът на „Три прелюдии“ е интересен, съчетаващ чисто китайската национална интонационна традиция и различните видове пентатоника с някои препратки към стиловете на импресионизма и джаза. Синкопите в ритъма и хармониите, използвани в пиесата, са елементите, придаващи този характер.

В емоционален план цикълът „Три прелюдии оп. 18“ е нестандартна драма. Както казва композиторът: *„Трите пиеси представят трите психологически състояния на младите хора и са с функция на три сюжетни идеи, които са изразени в три дяла на общия цикъл, а именно трите прелюдии на оп. 18.“* Всяка от тях е обозначена детайлно от автора като темпо и с указания за изразност:

I: ♩=112 rubato and appassionato abbandono.

II: ♩=94 mesto misterioso.

III: ♩=120 estemporale impetuoso (импровизирано и с воля, властно).

Всяка пиеса от цикъла може да бъде разгледана като триделна форма *ABA*.

Първа прелюдия

Пиесата започва с кратко въведение от 4 такта с темпо *rubato* (пример 1), след което следва главната тема в ново темпо *Allegro appassionato*. Нейната мелодична линия е изградена на основата на пентатониката, а аккомпаниращата контрапунктична линия представлява конфигурации от хроматично възходящи квартови интервали (пример 2):

Пример 1

The musical score for Example 1 is a piano introduction in 4/4 time. It features a single melodic line in the right hand, marked with a *rubato* tempo and a *p* dynamic. The melody consists of a series of quarter notes, some beamed together, moving in a generally ascending and then descending pattern. The left hand is silent throughout this section.

Дял А (5 – 28 такт):

В пример 2 са показани възходящите мелодични линии в кварта, преминаващи от лявата в дясната ръка. Характерни са и лигатурите-синкопи, които напомнят джазовата музика:

Пример 2

The musical score for Example 2 is a piano introduction in 4/4 time. It features a tempo marking of $\text{♩} = 112$, *appassionato*, and *abbandono*. The score is marked with a *p* dynamic. The right hand has a melodic line with a syncopated rhythm, while the left hand has a rhythmic accompaniment of chords. The score includes a *sempre staccato* marking for the left hand. The piece is marked with a *p* dynamic.

Този пример показва и виртуозността на фактурата с двойни ноти с бързи пръстови пасажи в двете ръце.

В дял „В“ (29 – 43 такт) се появява нова тема, едногласна в такато и същите лигатури-синкопи, които изместват акцентите върху слаби метрични моменти, което също е характерно за ритъма на джазовата музика:

Пример 3

От такт 44 до края на първата пиеса започва репризният дял А, но с разлики от експозиционния дял А: фактурата е по-сложна, тя е акордова и по-многопластова. Отново присъстват лигатури-синкопи с изместване на акцентите върху слабите метрични моменти. Продължават хроматизмите на квартовите интервали.

Пиесата завършва много интересно с две противоположни мелодични линии. В лявата ръка има възходящ хроматизъм, съчетан с низходяща мелодична гама в пентатоника в дясната ръка:

Пример 4

Според композитора първата пиеса изразява емоциите на младите хора в смисъл на непокорност, бунтарски и неспокоен дух.

Пример 4 показва ритмическата и акордова трудност на пиесата - акорди, октави, скокове в октави с много различни в ритъма си синкопи в двете ръце в бързо темпо.

Втора прелюдия

Втората пиеса е с много различен характер: *mesto misterioso*. Тя е базирана на един от похватите, характерни за импресионизма в западно-европейската музика, а именно битоналността. Следващият пример показва двете тоналности в лява и в дясна ръка: си бемол минор, съчетан с ми бемол мажор, както и си бемол минор съчетан с фа мажор:

Пример 5

Пиесата е триделна музикална форма. В дял А (64 – 79 такт), първият такт започва с мотив в дясната ръка, който композиторът нарича "тайнствените мотиви". Основната тема се появява в лявата ръка и тя изразява ярка национална мелодия в октави:

Пример 6

The image shows a musical score for Example 6, covering measures 69 to 73. It is written for piano in a key with two flats (B-flat major or D-flat minor). The score is in 7/8 time. The right hand (RH) starts with a piano (*p*) dynamic and features a melodic line with a slur over measures 69-70, followed by a more active line in measures 71-73. The left hand (LH) plays a rhythmic accompaniment with chords and single notes, also featuring a slur over measures 69-70. The key signature is B-flat major/D-flat minor, and the time signature is 7/8.

Първият „тайнствен“ мотив е източникът на развитието в дял „В“ на пиесата и е много важен за драматургията. Той отразява според композитора „въпросите и съмненията на младите хора към много житейски явления“:

Пример 7

The image shows a musical score for Example 7, covering measures 80 and 81. It is written for piano in the same key and time signature as Example 6. The right hand (RH) features a melodic line with a slur over measures 80-81, marked with a *cresc.* (crescendo) and containing triplets. The left hand (LH) plays a rhythmic accompaniment with chords and single notes, also featuring a slur over measures 80-81. The key signature is B-flat major/D-flat minor, and the time signature is 7/8.

Дял В е в тактове (80 – 101):

Такт 79 също показва съчетаването на 2 тоналности и развитието на така наречения „мистериозен“ мотив.

Репризният дял А е в тактове 102 – 119. Този дял е с разлики от експозиционния дял А.

В репризата фактурата е опростена спрямо експозиционния дял А, акордите преминават в по-тесни интервали. Темата също се променя от октави в едногласна мелодия. В края на пиесата „мистериозният мотив“ се появява четири пъти, но от шестнадесетини преминава в осмини. Втората пиеса е смислов израз на многото въпроси, които младото поколение има към съвременните обществени процеси. Едногласната мелодична линия в края на пиесата е преход към третата пиеса, която е емоционално най-интензивна, динамична и с плътна акордова фактура:

Пример 8

The image displays a musical score for Example 8, consisting of two systems of piano music. The first system (measures 111-114) features a complex texture with a 9-measure phrase in the right hand and a 9-measure phrase in the left hand, both marked with a dynamic 'p'. The second system (measures 115-118) shows a 'Smorzando' section in the right hand and a 'rit.' section in the left hand, ending with a triplet of eighth notes in the right hand.

Втората пиеса е смислов израз на многото въпроси, които младото поколение има към съвременните обществени процеси.

Трета прелюдия

Пиесата е триделна АВА и е в сол минор. Тя е много динамична и е виртуозният акцент в цикъла оп. 18.

Дял А (120 – 152 такт) е изграден от хроматични музикални мотиви в синкопиран ритъм. Фактурата е акордова. Композиторът използва джаз ритми, съчетание на различни синкопи, проведени едновременно в двете ръце, скрити двугласни низходящи хроматични линии в дясната ръка, образувачи полиритмични триоли, показани с акценти в такт 124:

Пример 9

The musical score for Example 9 consists of two systems of piano accompaniment. The first system covers measures 120 to 122. It begins with a tempo marking of quarter note = 120, and the character is 'estemporale impetuoso'. The right hand features a complex, rhythmic pattern of chords and single notes, while the left hand plays a steady accompaniment of chords. Dynamics include fortissimo (ff) and forte (f). The second system covers measures 123 to 125. The right hand continues with a melodic line that includes a triplet in measure 123, and the left hand maintains its accompaniment. Dynamics include forte (f).

Дял В (153 – 187 такт) започва с въведение от четири такта, в които фактурата се променя. Композиторът удвоява в унисони хроматичната мелодия в акорди в двете ръце, а по-късно я опростява в едногласи. Плътното легато от дял А преминава в стакатни щрихи:

Пример 10

The musical score for Example 10 shows measures 154 to 156. The right hand plays a melodic line with a mix of legato and staccato articulation, marked with dynamics forte (f), mezzo-forte (mf), and mezzo-piano (mp). The left hand provides a harmonic accompaniment with chords, marked with dynamics mezzo-forte (mf) and mezzo-piano (mp). The score includes specific articulation markings such as staccato (stacc.) and accents (acc.) in the bass line.

От такт 157 започва темата на средния дял В, която е изградена върху традиционната китайска пентатоника. Съчетанието на легатни и стакатни щрихи между двете ръце от една страна и съчетанието на различни синкопи и лигатури в двете ръце от друга страна представляват техническа трудност за пианиста:

Пример 11

Musical score for Example 11, measures 157-165. The score is in 3/4 time and features a piano (*p*) dynamic. The right hand plays a melodic line with triplets and slurs, while the left hand provides a rhythmic accompaniment with slurs and triplets. The key signature has one flat.

Репризият дял А (188 – 208 такт) повтаря първата тема. Тя е усложнена в октавово удвояване. От такт 198 в дясната ръка се появява труден за изсвирване двуглас, изискващ много добри технически умения от пианиста. Пиесата завършва с октави и акорди в синкопиран ритъм:

Пример 12

Musical score for Example 12, measures 198-208. The score is in 3/4 time and features a piano (*p*) dynamic with a crescendo (*cresc.*). The right hand plays a complex melodic line with slurs and accents, while the left hand provides a rhythmic accompaniment with slurs and accents. The key signature has one flat. An octave sign (*8va*) is present below the left hand staff.

Третата пиеса е много виртуозна. Тя е предизвикателство за пианизма на изпълнителя с бързото темпо, с двойните ноти в двугласните мелодични линии в шестнадесетини в дясната ръка, с октавите и със сложния синкопиран ритъм.

За да бъде изпълнена добре, пианистът трябва да има много добри технически постижения. В тази пиеса композиторът изразява житейската динамика и емоции на младото поколение.

Цикълът „Три прелюдии оп. 18“ е с много богат метроритъм, авторът често променя размерите (видно в примерите по-горе). Фактурата съдържа

голям брой ритмични модели, те представляват техническа трудност за изпълнителя с двойните ноти в дясната ръка, със съчетание на различни синкопирани ритми в двете ръце. Изпълнението на произведението „Три прелюдии оп. 18“ изисква сериозна клавирна техника поради своя ритъм, полиритмия и бързо темпо в много от сегментите. Музиката изисква психологическа дълбочина и концентрация. Тя обхваща много контрастни емоционални състояния. Осмислянето на музикалната концепция на цикъла „Три прелюдии оп. 18“ изисква много добър професионализъм.

Библиография

1. **Wang, Mei.** Research on Chinese Piano Music after the 1980s. Jinan: Shandong University Press, 2015.
2. **Liu, Chang.** Rhythm Characteristics and Performance Interpretation of Zhang Shuai's 'Three Preludes'. Shaanxi Normal University, 2018.
3. **Wang, Yuan.** Analysis of Zhang Shuai's 'Three Preludes'. Nanjing Art Institute, 2011.
4. **Song, Deqiang.** Expression of the Jazz Style Works in Piano Performances. China Conservatory of Music, 2017.